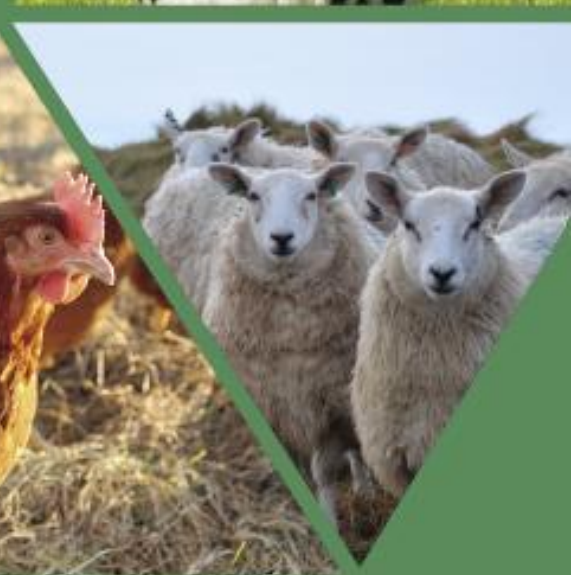

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Adroddiad Blynyddol ar Fân-Ddaliadau Yng Nghymru

1 Ebrill 2024 – 31 Mawrth 2025

llyw.cymru

ADRODDIAD BLYNYDDOL AR FÂN-DDALIADAU YNG NGHYMRU

1 EBRILL 2024 - 31 MAWRTH 2025

Cyflwyniad

Mae dyletswydd statudol ar Weinidogion Cymru o dan adran 59(2) o Ddeddf Amaethyddiaeth 1970 i gyhoeddi adroddiad ar eu gweithgareddau, a gweithgareddau awdurdodau lleol, mewn perthynas â mân-ddaliadau yng Nghymru. Trosglwyddwyd y ddyletswydd hon yn wreiddiol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru gan Orchymyn Trosglwyddo Swyddogaethau 1999 (1999/672) ac mae'n arferadwy bellach gan Weinidogion Cymru yn rhinwedd paragraff 30 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.

Mae'r adroddiad yn darparu gwybodaeth ystadegol am nifer y mân-ddaliadau sy'n eiddo i awdurdodau mân-ddaliadau a'u harwynebedd, am denantiaethau ac am sefyllfa ariannol awdurdodau mân-ddaliadau. Mae'r adroddiad yn cwmpasu'r cyfnod o 1 Ebrill 2024 hyd 31 Mawrth 2025.

Caiff mân-ddaliadau statudol, neu ffermydd sir, eu gweinyddu dan Ran III o Ddeddf Amaethyddiaeth 1970. Dan y ddeddfwriaeth hon, mae'n ofynnol i awdurdodau mân-ddaliadau sicrhau mai eu nod cyffredinol yw darparu cyfleoedd i bobl sydd â digon o brofiad i fod yn ffermwyr ar eu cyfrif eu hunain. Mae'n rhaid i'r mân-ddaliadau allu cynnig gwaith amser llawn ar gyfer hyd at ddau o bobl, gan gynnwys y meddiannydd.

Hoffem ddiolch i'r Awdurdodau Lleol yng Nghymru sydd wedi darparu'r wybodaeth ystadegol sy'n cael ei defnyddio yn yr adroddiad.

Llywodraeth Cymru
Yr Is-adran Amaeth – Datblygu
Cynaliadwy
Llawr Cyntaf
ParcCathays
Caerdydd
CF10 3NQ

MAN-DDALIADAU A DDARPARWYD GAN AWDURDODAU LLEOL YNG NGHYMRU

Arwynebedd

Ar 31 Mawrth 2025, roedd awdurdodau yng Nghymru yn berchen ar ychydig mwy na **15,080ha** o dir oedd yn fân-ddaliadau. O hwnnw, roedd tua **12,305ha** yn cael eu gosod fel mân-ddaliadau gyda thŷ a/neu adeiladau.

Mae Tabl 1 yn dangos y sefyllfa ar gyfer awdurdodau unigol.

Daliadau

Ar 31 Mawrth 2025, roedd awdurdodau lleol yn berchen ar **957** o fân-ddaliadau. O'r rheini, roedd **600 (63%)** yn llai nag 20 hectar o faint a **249 (26%)** rhwng 20 a 40 hectar o faint. Roedd **108 (11%)** o fân-ddaliadau'n fwy na 40 o hectarau.

Mae Tabl 3 yn dangos nifer y daliadau a ddarparwyd gan awdurdodau unigol a dosbarthiad y daliadau yn ôl maint.

Tenantiaid

Roedd **746** o denantiaid ar fân-ddaliadau awdurdodau lleol ar 31 Mawrth 2025. Roedd rhai'n denantiaid ar fwy nag un fferm. Ar y **957** o ddaliadau, roedd: **839** o denantiaethau: roedd **410** yn Denantiaethau Busnes Fferm, **180** yn Denantiaethau'r Ddeddf Daliadau Amaethyddol a **249** yn denantiaethau eraill. Yn ystod 2024-2025, rhoddwyd **149** o denantiaethau newydd; **13** i newydd-ddyfodiaid, Terfynwyd **149** i denantiaid presennol a **50** o denantiaethau.

Ceir ffigurau manwl yn Nhablau 4 a 5.

Sefyllfa Ariannol Awdurdodau

Dangosodd cyfanswm cyfrif refeniw awdurdodau mân-ddaliadau yng Nghymru yn y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025 incwm o **£4,262,351.85** o'i gymharu â chyfanswm gwariant o **£1,750,433.23** gan roi gwarged o **£2,511,918.62**.

Mae Tabl 6 yn crynhoi cyfrifon refeniw cyfun yr awdurdodau ar gyfer y flwyddyn.

Gwybodaeth Ystadegol am Fân-ddaliadau a ddarparwyd gan Awdurdodau Lleol yng Nghymru

Tabl 1: Arwynebedd mân-ddaliadau yr oedd awdurdodau mân-ddaliadau'n berchen arnynt ar 31 Mawrth 2025

Awdurdod Unedol	Tir ar osod fel mân-ddaliad (hectar)	Tir a ddelir ond nid fel mân-ddaliad (hectar)	Cyfanswm tir mân-ddaliadau (hectar)	Rhent o dir ar osod fel mân-ddaliad (£)	Rhent o gyfanswm tir mân-ddaliadau (£)	Cyfanswm Rhent (£)
Abertawe	0.00	44.31	44.31	£0.00	£36,113.50	£36,113.50
Blaenau Gwent	0.00	84.62	84.62	£0.00	£5,451.33	£5,451.33
Bro Morgannwg	19.30	44.20	63.50	£2,100.00	£16,227.50	£18,327.50
Caerdydd	5.15	0.00	5.15	£2,750.00	£0.00	£2,750.00
Caerffili	39.00	62.00	101.00	£3,000.00	£12,108.00	£15,108.00
Casnewydd	84.21	104.38	188.59	£21,630.00	£19,580.00	£41,210.00
Castell-nedd Port Talbot	0.00	165.52	165.52	£0.00	£29,821.96	£29,821.96
Ceredigion	267.00	21.00	21.00	£74,600.00	£716.00	£75,316.00
Conwy	271.16	0.00	271.16	£68,580.00	£0.00	£68,580.00
Gwynedd	1179.70	33.43	1213.13	£193,050.00	£6,325.00	£199,375.00
Merthyr Tudful	0.00	29.24	29.24	£0.00	£5,363.00	£5,363.00
Pen-y-bont ar Ogwr	0.00	0.00	0.00	£0.00	£0.00	£0.00
Powys	3780.73	520.82	4301.55	£1,174,964.00	£107,946.00	£1,282,910.00
Rhondda Cynon Taf	0.38	0.00	0.38	£4,000.00	£0.00	£4,000.00
Sir Benfro	1499.00	572.00	2071.00	£410,739.84	£202,995.15	£613,734.99
Sir Ddinbych	587.48	60.09	647.57	£130,998.00	£29,452.00	£160,450.00
Sir Fynwy	866.46	172.21	172.21	£239,687.00	£64,014.00	£303,701.00
Sir Gaerfyrddin	881.01	422.99	1304.00	£249,440.00	£118,043.00	£367,483.00
Sir y Fflint	478.19	138.20	616.39	£107,389.66	£48,921.60	£156,311.26
Tor-faen	0.00	56.70	56.70	£0.00	£14,389.00	£14,389.00
Wrecsam	164.67	84.05	248.72	£41,623.95	£730.00	£42,353.95
Ynys Môn	2181.91	159.20	2341.11	£584,759.00	£42,765.00	£627,524.00
CYFANSWM CYMRU	12,305.35	2,774.96	£13,946.85	£3,309,311.45	£760,962.04	£4,070,273.49

Tabl 2: Tir a gaffaelwyd neu a waredwyd gan awdurdodau tyddynnod ar 31 Mawrth 2025

Awdurdod Unedol	Tir wedi'i gaffael				Tir wedi'i waredu			
	Newydd ei gaffael (wedi'i brynu neu ei feddiannu etc)	Wedi'i brynu ond wedi bod ar lês cyn hynny	Cyfanswm	Pris	Wedi werthu, ei feddiannu, ei gyfnewid etc.	Tir ar lês wedi'i ildio	Cyfanswm	Derbyniadau
	Hectar	Hectar	Hectar	£	Hectar	Hectar	Hectar	£
Caerdydd	0.00	0.00	0.00	£0.00	6.2	0.00	6.2	£1,601,000.00
Sir Gaerfyrddin	0.00	0.00	0.00	£0.00	212.92	0.00	212.92	£725,000.00
Sir Ddinbych	0.00	0.00	0.00	£0.00	119.36	0.00	119.36	£1,880,000.00
Sir Fynwy	0.00	0.00	0.00	£0.00	32.17	0.00	32.17	£871,500.00
Powys	0.00	0.00	0.00	£0.00	7.34	0.00	7.34	£727,320.00
CYFANSWM CYMRU	0.00	0.00	0.00	£0.00	377.99	0.00	377.99	£5,804,820.00

Ni nododd yr awdurdodau canlynol unrhyw weithgaredd yn y flwyddyn: -

- Abertawe
- Blaenau Gwent
- Bro Morgannwg
- Caerffili
- Casnewydd
- Castell-nedd Port Talbot
- Ceredigion
- Conwy
- Gwynedd
- Merthyr Tudful
- Pen-y-bont ar Ogwr
- Rhondda Cynon
- Taf
- Sir Benfro
- Sir y Fflint
- Tor-faen
- Wrecsam
- Ynys Môn

Tabl 3: Dadansoddiad o'r mân-ddaliadau yn ôl maint ar 31 Mawrth 2025

Awdurdod Unedol	Nifer y Daliadau								
	Â Thŷ ac Adeiladau				Ffermydd Tir yn Unig				Cyfanswm Daliadau
	0-20	20-40	Dros 40	C'swm	0-20	20-40	Dros 40	C'swm	
Abertawe	0	0	0	0	42	0	0	42	42
Blaenau Gwent	0	0	0	0	104	0	0	104	104
Bro Morgannwg	1	0	0	1	5	1	0	6	7
Caerdydd	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Caerffili	0	1	0	1	24	1	0	25	26
Casnewydd	0	3	0	3	2	1	1	4	7
Castell-nedd Port Talbot	0	0	0	0	36	3	1	40	40
Ceredigion	3	8	0	11	4	0	0	4	15
Conwy	6	3	2	11	0	0	0	0	11
Gwynedd	14	18	7	39	8	0	0	8	47
Merthyr Tudful	0	0	0	0	16	0	0	16	16
Pen-y-bont ar Ogwr	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Powys	32	69	26	127	32	10	1	43	170
Rhondda Cynon Taf	0	0	0	0	46	4	2	52	52
Sir Benfro	3	24	15	42	68	3	1	72	114
Sir Ddinbych	1	4	7	12	9	0	2	11	23
Sir Fynwy	4	11	9	24	35	6	0	41	65
Sir Gaerfyrddin	1	12	10	23	36	3	4	43	66
Sir y Fflint	0	13	2	15	5	1	1	7	22
Tor-faen	0	0	0	0	26	1	1	28	28
Wrecsam	1	4	1	6	2	2	0	4	10
Ynys Môn	22	41	15	78	11	2	0	13	91
CYFANSWM CYMRU	89	211	94	394	511	38	14	563	957

Tabl 4: Dadansoddiad o'r mân-ddaliadau yn ôl tenantiaid a thenantiaethau ar 31 Mawrth 2025

Awdurdod Unedol	Nifer y tenantiaid				Tenantiaeth			
	Hectarau							
	0-20	20-40	Dros 40	C'swm	FBT	AHA	Arall	C'swm
Abertawe	42	0	0	42	0	0	0	0
Blaenau Gwent	0	0	0	0	0	0	104	104
Bro Morgannwg	6	1	0	7	1	2	4	7
Caerdydd	1	0	0	1	0	1	0	1
Caerffili	24	1	0	25	0	0	0	0
Casnewydd	2	3	1	6	3	3	0	6
Castell-nedd Port Talbot	22	4	1	27	4	2	21	27
Ceredigion	7	7	0	14	5	7	2	14
Conwy	6	3	2	11	5	5	1	11
Gwynedd	22	18	7	47	29	16	2	47
Merthyr Tudful	16	0	0	16	0	0	16	16
Pen-y-bont ar Ogwr	0	0	0	0	0	0	0	0
Powys	35	69	27	131	132	28	3	163
Rhondda Cynon Taf	42	4	4	50	2	2	48	52
Sir Benfro	71	27	16	114	97	17	0	114
Sir Ddinbych	10	4	9	23	19	4	0	23
Sir Fynwy	5	11	9	25	16	31	20	67
Sir Gaerfyrddin	37	15	14	66	27	13	26	66
Sir y Fflint	0	14	3	17	16	7	0	23
Tor-faen	26	1	1	28	0	0	0	0
Wrecsam	1	4	1	6	1	5	2	8
Ynys Môn	32	43	15	90	53	37	0	90
CYFANSWM CYMRU	407	229	110	746	410	180	249	839

Tabl 5: Tenantiaethau a roddwyd gan awdurdodau mân-ddaliadau am y tro cyntaf a'r rhai a gafodd eu terfynu yn ystod y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2025

Awdurdod Unedol	Nifer a roddwyd		Nifer wedi'u Terfynu
	Tenantiaid Newydd	Yn Denantiaid Eisoed	
Abertawe	0	42	0
Blaenau Gwent	0	0	0
Bro Morgannwg	1	6	1
Caerdydd	0	0	0
Caerffili	0	25	1
Casnewydd	0	0	0
Castell-nedd Port Talbot	1	26	7
Ceredigion	0	0	0
Conwy	0	0	0
Gwynedd	0	0	1
Merthyr Tudful	3	13	0
Pen-y-bont ar Ogwr	0	0	0
Powys	1	17	20
Rhondda Cynon Taf	3	0	3
Sir Benfro	1	13	4
Sir Ddinbych	0	0	0
Sir Fynwy	1	1	0
Sir Gaerfyrddin	2	0	8
Sir y Fflint	0	0	0
Tor-faen	0	0	0
Wrecsam	0	2	2
Ynys Môn	0	4	3
CYFANSWM CYMRU	13	149	50

Tabl 6: Cyfanswm cyfrif refeniw awdurdodau mân-ddaliadau ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024

CYFRIF GWEITHREDOL	
Incwm (£)	
Rhent o Ddaliadau	£3,576,191.95
Rhenti Eraill	£188,076.53
Incwm Arall	£483,694.37
CYFANSWM INCWM	£4,262,351.85
Gwariant (£)	
Atgyweirio a Chynnal a Chadw	£1,175,429.14
Rhenti, Ardrethi, Blwydd-daliadau, Ffioedd Dŵr	£158,509.50
Prisiadau Net ar Hawliau Tenantiaid	£18,770.00
Rheoli'r Ystâd	£258,923.88
Gwariant Arall	£138,800.71
CYFANSWM GWARIANT	£1,750,433.23
GWARGED Y CYFRIF GWEITHREDOL	£2,511,918.62
CYFRIF ANWEITHREDOL	
Incwm (£)	
CYFANSWM	£790.00
Gwariant (£)	
Costau Cefnogi Canolog	£365,236.58
Gwariant Arall	£67,027.17
CYFANSWM	£432,263.75
CYFRIF ANWEITHREDOL (DIFFYG)	-£431,473.75
CYFRIF REFENIW NET - GWARGED/(DIFFYG)	
Cyfrif Gweithredol – Gwarged	£2,511,918.62
Cyfrif Anweithredol (Diffyg)	-£431,473.75
Gwarged/(Diffyg) Net	£2,080,444.87
Costau Cyfalaf	£310,483.94
Gwarged/(Diffyg) Net gan gynnwys Cyfalaf	£1,769,960.93